

Послание Владимир ПУТИН: Жууук жылла уллу торлениулени кезиуу боллукъдула

Жууук жылла Россияда битеу дунияда да уллу жагъыруулары кезиуу боллукъдула, биз демегики торлениулени, ким биледи, кавгауаланы оксуна да ёмюрине киришкенбиз, дегенди РФ-ни президентини Владимир Путин Федеральний Жыйлыуурууна тононе эткен Посланиясында. Ызы бла ол битеу дунияны алып кырагананда, хар бир кыярат да тенг айымгазанын аягы талпады. «Аны бла байламлы жагы экономика, геополитика, миллет арасы кавгауалага сыйлауа чыгъа барадыла, жер байлыкка ючюн кюреш киюленеди. Къуру темир, нефть, газ ючюн угъай, хурметли коллегаларым, адам ресурс, интелект ючюн да консурация кюла ала турганын чертирге союем», - дегенди ол.

Владимир Путин Россияда демократия болуп ишленгенин айтханды. Ол бир жылга миллион адам ёлген кезиуле энди къайтырыкъ тойлодоле деп къатпал айтханды. Аны алайыгыны сыйлаууна къаралар, чархатлыкны саклауу ол кеси кыраган системада кереди. Ол аэкъл этгенде, жалаанда аны хайрындан адамла таяул болуп, сабиле табыл башлагъандыла. «Россияны халкъы жыл сайын 1 миллион адамга азайып барганды. Ол палачы тохтарыт оң жюкду деп, кёлубозге алай оксуна келгенди. Болсада демография программа мала жарашдырылып, жашауда бардырылып башангандай, хал торленигенди... халкъыны саны босол тебирегенди», - дегенди Путин.

Республиканын башчылары айланып, Путин «биз Россияда кишиге боюунмай, кеслери алпарына жашау этерге корошун миллет аклавлал болуларын унарыкъ тойлоубуз», деп эсгертенди. Ыладала бу Посланияны президент законла чыгарыуу регион жыйылууна башчылары алларында бирини керек оксунады да белгилей жарамас.

Дагъда президент акъыл эткенде, Россияны граждандарын аден-къыйлыкъга, культурага шокдан башлап юкюртегер керекди. Аны себепти ол правительстводан билим бериеде реформаланы тийишли программасын хазырларын тилейди. «Математикдан мурдор халда билим бериеуно къайтарыуу бла школлу ала унагы даражасын къайтарыуу», аны бла бирге орус тили, аден-къыйлыкны, дини баш жорукъларын да унутмазга керекди», - дейди президент.

Россияны политика жолуну юсюнден айтла, президент ол жалаанда демократия болгун шарт айттайды. «Демократия – ол жалаанда властын сайлау болуп къыйлык, власты дайымда контроль этил тууругъа да оң береди», - дейди ол. Аны бла бирге демократияны жорукъларын тышындан тохташдырыуа кишини да эркингиги жюкду деп чертеди. «Россияны бирлиги, жальчикъсызлыкы арталды да торленмезлик затпадыла. Бизни ич политика ишлерибизге тюзонлей эм жашырын къагышыуу да арталды да унарыкъ тойлоубуз», - дейди ол. Путин дагыда алгъын аманлык ишлеге къатышылла эмда политика жаны бла башка кыяраларга талпыкыга ишленеге политикале болур амаллары жюкдула дегенди.

Россияны президентини битеу субъекте да экономика жаны бла жалынкъсыз болу ючюн, кыяралы децентрализация аман бла айланырга, деген борчу салады.

Аны ючюн, ол оюм этгенден, регионода экономика баш къаратпа, анга бирча тенг барырга керекди. Бу иште биринчи атампауа за президент гиче битнесден тюзен налоглары асламысын муниципалитетге кёчюрюноу санагъанды. Андан сора да, предпринимиланы организацииланы, башка торлю мюкленери ырыскыларына бла жерлер налог салуда белгилген федеральний налогтадан да кёлери кетериледеди. «Ол акъа да регионда жерли бюджеттерге тюркширедиле», - деп белгилегенди Путин.

Басмагъа ТЕКУЛЛАН Хуа хазылагъанды.

Парламент тынгылаула

Барыбызны да борчубуз бирди - адамларыбызны къоркъуусузлукъларын жалчытыу

Жарсыуа республикада криминоген болуу кзынлай къалды. Аны арт заманда этилген койкоз амалькъыла да кёрюстюп турады. Анга Къабаты-Малкъарны Парламентни да эс бурмай къалыкъ тойло эди, ол жамауат къоркъуусузлукъ жалчытыу амалларын бла онлаурыню сюзер ючюн, тюркене уллу жыйлыуу бардырганды, анга кёл адамны да чакъырганды. Аланы арларында уа депутатыла, власта эмда жер-жерли самоуправление органлары, кюч структураланы, дин эм жамауат организацииланы келечилери да болгъандыла.

Жыйлыуу башлай, КъМР-ни Парламентини Председатели биринчи орунбарасы Руслан Жаников депутатланы бек алгъа жамауатны къоркъуусузлукъ жалчытыуу бла байламлы программа тийишлимки толтурулмагъанылары тынгъасыз этгенлери чертгенди. Ол айтханыча, ала 9 нопадла эмда алада право нызамга бузукълукъ этину, терроризмини бла экстремизминин, коррупцияны жолларын кескино мадарлары белгиленилди. «Кёлор жылга да ол программалага аха аз

санда бёлонгенди деп, биз алай къарайбыз. Бизни артыкъда бек терроризме бла экстремизме къажуу кюреше ачаны керекли тенгли бири берилмегени тынгъасыз этеди. Финанса болмасала уа, профилактика иши тийишличине бардырым азлыгы барды», - дегенди спикерини орунбарасы. Ол, Финанса министерствону келечисине айланып, 2013 жылга республиканы бюджет къабыл кёрюлюнючю, жамауат къоркъуусузлукъ бла байламлы программалага аха бёлкюно онларына энтта да къарарларын тилегенди.

Кюч структураланы ишлерини юсеринден айтла, ол бусагъатда аланы баш борчлары граждандарыны шамамдууларын къайтарыу, эсел бардыруу, ишни ирилendirюу, ол жаны бла хар зат да туура болурча эти болгъан чертгенди. Право нызамны саклауучу органла кеслерини ишлерин адамланы, сабилени эркинликлерин кюрорууу жаны бла институтла, жамауат биригуле, старейшинала советле бла бирге бардырырга кереклисин айтханды. Артыкъда жаш телью бла ишлеуно келечилерге керек болгъанын белгилегенди.

Акъры 2-чи бетдеди.

Белгиуле

Къулийланы Къайсынны сыйын кёрлюкюле

Бюгон 18 сагъатда Къырал концерт залда Къулийланы Къайсынны 95 жылгына атылып кюуанчыны ингир боллукъу. Анга республиканы жамауат эмда Север Кавказын жазуучулары къагышырыкъдыла. Аны КъМР-ни Культура министерствосу бла Жазыучулары союзу къурагъандыла. Кюуанчыны ингире къагышыр ючюн Нальчикге Азербайджан

дан, Адыгедан, Дагъстандан, Ингуштитиядан, Къалмукълыкъны, Шамшадлыкънын, Чечен Республикдан, Юг Осетиядан, Север Осетиядан, Къарачай-Черкесден, Чувашиядан да къонокла келдилик. Аланы арларында Россияны Жазуучулары союзуун председатели Анатолий Парнара да боллукъу.

Къулийланы Къайсынны бла Алим Кешоковну эсгертедиле. Бу ишлерини ала толтуруучу властын федеральний органла бла бирге РФ-ни законодательствосу берген эркинликлерине кёре бардыралды. Аны хайрындан амалькъыла ны кёл тюрлюсо асайгъанды. Анга арт заманда полицияны ишлерине ыразы болганланы саны кёбейгени да шагъатлык этеди.

Акъры 2-чи бетдеди.

Римма ГЕРАСИМОВА, КъМР-ни Культура министерствосууну пресс-службасы

ШАГЪЫРЕЙЛЕНИУ

«Кёсет эм жемииш ёсдюрюуу бла республикагъыз бир кезиуде алчы къыралланы окъуна озгъанды» бла Къабаты-Малкъар алчыгы

Россия Федерацияны ол мюк министр Николай Федорову республикада болууну экинчи ички конюн Баксан районода черкениги жуагылыкы болгъан «Жолдо» обществодан башлагъанды. КъМР-ни Башчысы Арсен Канков, КъМР-ни Парламентини Председатели Чечеланы Анаур, республиканы эл мюк министр Альберт Каздохов бла бирге ол хуакомбинаны кёрюрге барганды.

Арен Баширову сыйлы кюнокъта мында беш минг тонна жемииш, кёсет сакларга боллукъун, оборудванчысы европалы стандартларга келишенин билдиргенди. Былтыр хайырланьырга берилген комплекс хар бирине 170 тонна сыйынган 24 камерадан къураылганды. Анда жемиишле бла кеттеге юч жюз килограмлык пластик массорунада сакланывыла.

Россельхозакадемияны академиги Владимир Гудковский кюнокълагъа хуагидельнике продукция кёл заманга татыуларын, сыфатларын да тас этмей къалай сакланганыны юсюнден халар айтханды. Хар боксада да битеу ишлени компьютер тамалмайды. Аны болушугуу бла мекямын ичинде керекли температура сакланады. Николай Федоров мында 2011 жылдан бери сакланган амаланы ашан керегинди да, татыуларын жаратханды. «Был кыраганда, тыш къыраылгалауа ушайдыла. Баксандан кёлтирилгенди деп жазылды, ала апа «Итлуу болгъанларны юкми да инчырыкъ тойлоубуз», - дегенди.

Ызы бла анга комплекси къалында «Строймаш» сатуу-алуу ючюн корпусунда кеттеге сыйлы юкю пластик ормула калы

къыгарылганын кёрюстендиле. Ала экологи жаны бла къоркъуусудула. Тыш къыраллы автоматизацияланган производство хар юч минутдан бир тара хазыр болуп чыгъады.

Баксан районуну къатында «Агро-Ком» Фирма кюнокъла келюрге кёрлюк къураган эри. Мында аны этилдилеринде ёсдюрюлен тахта кеттеден сора да, республиканы агромашылышыны комплексини «Агро-Инвест», «Консервпром», «Халуа завод», «Нальчикский» эм «Кристалл-Терек» дегенча предпритияларыны, «Жако» кондитер фабриканы продукциясы да салынганды. Келгенге бу производствон къалай ишленелери, къалай бир продукция чыгарганыларын юсеринден да халар айтхандыла.

Министр: «Ичлерине къара эрик салынган конфеттери бек союем», - деп, бирин ашан керегинди эмда татыу бек ити болгъанын чертгенди.

Ол Урван райондагы «Агро-Инвест» консерва заводуну продукциясы да эс бурганды. «Быллай предпритияла къыраылгызда алай кёл тойлодоле. Алгын заманда

тахта кеттеден, жемиишден калестову консервала бла бизни Болгария, Венгрия жалчытып тургандыла. Алай къарайла да, энди бизни республика аланы да озгъанды. Къабаты-Малкъарны амаларын бла кёсет-жемийш консерваларын ашаганыа узак ёмюрлю болмай къалыкъ тойлодоле. Инди чыла «Агро-Инвест» бир жылга жети миллион банка калы бир ючюн алгъанларын энди аныламыз», - дегенди.

Акъры 2-чи бетдеди.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Аны поэзиясы битеудуния культурагъа бла литературагъа уллу кюшумчулукъду

Быйыл биз КъМР-ни халкъ поэти, РСФСР-ни Горький аты, СССР-ни Къырал сатугъасын лауреаты, жамий пост Къулийланы Къайсынны 95 жылгыкъ юбилейни белгилейбиз. Аны бла байламлы тононе Нальчик шахадар Шимал Кавказыны искусстволарыны къырал институтуну мекямында Къайсынны чыгармачылыгына битеудуния культу

рада эм литературада магъанасы бек уллу болганын чертгенди. Анга поэзия назмулары 157 тилге кёчюрюлени шагъатлык этеди.

Конференция философия имулану доктору, профессор Эфендиланы Салихны хайырланды къураыл бардырылганды. Пленар жыйлыында ол «Къулийланы Къайсын бусагъатдагы геополитика болума» деген аты

рада эм литературада магъанасы бек уллу болганын чертгенди. Анга поэзия назмулары 157 тилге кёчюрюлени шагъатлык этеди.

Конференция философия имулану доктору, профессор Эфендиланы Салихны хайырланды къураыл бардырылганды. Пленар жыйлыында ол «Къулийланы Къайсын бусагъатдагы геополитика болума» деген аты

бла уллу доклад этгенди: «Малкъар халкъа, анчыча, кесини миллетини халин бир адам да ачыкъ аламга гъанды». Ол битеу уллу байлык кюйгъанды. 1200-ден аслам назму, 15 поэма, саулай алып айтханда уа, 60-дан аслам жыйымдыкъ хазырлап басмагалганды.

Акъры 2-чи бетдеди.

Фестиваль

Озгурлу, жарыкъ, хайырлы

Кёл болмай Ставрополь крайны Русское этини 8-чи номерли «Къабаты» футбол клубынын тарых бетлери» деген регион арасы конкурс-фестиваль бардырылганды. Аны КъМР-ни Асламы информация органла, жамауат эм дин организацииланы жаны бла миллеттюрлюсу Халкъ арасы Черкес ассоциация да бирге къурагъанды. Ары бизни республикадан баргъан келечилени араларында башынды саклауучу министрствон башчысыны орунбарасы Гергюкъланы Джамбулат, Халкъ арасы Черкес ассоциацияны президенти Хаути Сохроков, «Адыгъ хасо» жамауат орга-

низацияны башчысы Мухамед Хадиди, КъМР-ни Парламентини депутаты Владимир Кебеков болгъанлыкъыла, ады сабиле ала тиллерин иги билгенлери, кеслерин бир халкъга санагъанлары да керюнюн тура эди.

Гергюкъланы Джамбулат конкурс къурагъанын атылардан битеу командалагъа да грамота бла магъалы саугъала бергенди. Ол бу фестиваль ючюн кере бардырылганы эмда аны адамла бек жаракталларын чертип айтханды.

Халкъ арасы черкес ассоциацияда а окуучула швидного методика литератураны бла кыбатыр тилден киталаны алгандыла.

Хаути Сохроков, быллай ишле бек магъаланы болгъанларын, ады башка халкъланы аден-теберлерин билюрге болушханларын, шуклюкни, келешимюкюне кючлендирюге себеплик этгенлери айттып, конкурс къурагъанлагъа къасас этгенди.

Акърында фестивальга къагышылганы алларында «Кабардинка» академия ансамблини солистери төпегенди, Къабаты-Малкъарда белгли журчы Алим Кодзоков жырлагъанды. Байрам кюнокъланы миллет ашарыкъла бла сыйлауу бла башаганды.

Лилия ШОМАХОВА.

